

Correspondentie-adres:

Witharenweg 14

7738PG Witharen

Tel : 06-4724 2889

secretariaat@ommermarke.nl

www.ommermarke.nl

20 april 2021

Reactie ANV De Ommer Marke op het Uitnodigingskader Zonnevelden 2021-2025

Agrarische Natuurvereniging De Ommer Marke ziet het platteland als de plek die in belangrijke mate kan bijdragen aan de opgaven van bodemkwaliteit, klimaatbestendigheid en duurzame voedselproductie, maar ook aan de energietransitie opgave.

Daarom geven wij graag een reactie op het Uitnodigingskader Zonnevelden 2021-2025, in de vorm van een aantal aanbevelingen gevolgd door een toelichting hierop.

Aanbevelingen ANV De Ommer Marke:

1. Start bij Zon op het dak en verhoog de ambities met name voor agrarische en industriële daken. Energiecoöperaties zoals Vinkenbuurt Stroomt zijn een geschikte vorm.
 - Agrarisch: Energiecoöperatie Vinkenbuurt Stroomt is succesvol gestart met 200 leden en 2200 zonnepanelen, goed voor 0,6 GwH. Bij meer agrariërs is interesse om in een vergelijkbare constructie zonnepanelen op het dak te leggen.
 - Industrieel: Bevorder installatie van zonnepanelen op industriële daken via informatie over verdienmodel en subsidieregelingen en technische mogelijkheden voor relatief zwakke dakconstructies.
 - Maak gebruik van de mogelijkheden die het nieuwe Besluit bouwwerken leefomgeving zal bieden om zonnepanelen te verplichten op reeds bestaande industriegebouwen.
 - Zorg dat alle nieuwbouwdaken berekend zijn op de last van zonnepanelen.
2. Laat de schaarse ruimte op het landelijke elektriciteitsnetwerk geen beperkende factor zijn, maar faciliteer technologie om het netwerk te ontzien of zelfs te vermijden, zoals:
 - Lokale kleinschalige waterstofproductie inclusief benutting restwarmte
 - Buffering van piekproductie in zoutaccu's
 - Spreiding van energieopwekking gedurende de dag en door het jaar heen over zon op het dak, kleine windmolens en waterkracht
 - Zonneboilers (heatpipes) voor directe omzetting van zonne-energie in warmte
3. Als Zonnevelden echt noodzakelijk zijn, dan in eerste instantie langs de infrastructuur. In het kader van het project Vechtdal Verbinding zijn er diverse grote rotondes bijgekomen met taluds die hier geschikt voor zouden zijn. In tweede instantie komen waterbergingen in aanmerking. Gebruik geen landbouwgrond zolang er nog andere mogelijkheden zijn.
4. Benut opgewekte energie zoveel mogelijk ter plekke en bevorder lokale initiatieven waarbij de verdiensten in de regio blijven.

Toelichting:

Op landbouwgrond worden nu al vele functies gecombineerd: voedselproductie die gepaard gaat met werkgelegenheid, opslag van CO₂ in de bodem in de vorm van humus en regulering van de waterhuishouding o.a. via waterbuffering. Landbouw heeft ook een landschappelijke functie en draagt als zodanig bij aan een aantrekkelijke leefomgeving, recreatiemogelijkheden en biodiversiteit.

Veel boerendaken zijn geschikt voor grote hoeveelheden zonnepanelen en er is ruimte voor het kleinschalig opwekken van windenergie. Doordat grote hoeveelheden opgewekte groene energie een te zware belasting betekenen voor het elektriciteitsnet, worden mogelijkheden om deze energie op te slaan steeds belangrijker om de energietransitie te realiseren.

De methode van opslag in de vorm van waterstof lijkt op dit moment een veelbelovende mogelijkheid voor het agrarische bedrijf. Bijkomend voordeel is dat de restwarmte die bij dit proces vrijkomt direct op het bedrijf kan worden benut, bijvoorbeeld voor het drogen van gewassen.

Vanuit de overheid en de EU wordt van agrariërs verwacht dat zij nog duurzamer gaan produceren in de vorm van kringlooplandbouw/biologische landbouw/natuurinclusieve landbouw etc.; hierin speelt eigen productie van eiwit een belangrijke rol. Deze duurzame landbouwvormen zijn nog beter voor de biodiversiteit en bieden nog meer mogelijkheden voor de opslag van CO₂, zowel in de bodem als erop, maar zijn extensiever en alleen mogelijk als er voldoende landbouwgrond beschikbaar blijft. Het is dus zaak om zuinig met landbouwgrond om te gaan.

In de scenario's van het Uitnodigingskader Zonnevelden wordt met name de aanleg van zonnevelden op landbouwgrond als meest kansrijk gepresenteerd. Dit gaat echter ten koste van voedselproductie, werkgelegenheid, bodemkwaliteit, biodiversiteit, landschap en recreatie; juist de functies die zo belangrijk zijn voor een mooi en levenskrachtig platteland.

Het bestuur van ANV De Ommer Marke is dan ook van mening dat de gemeente Ommen geen projecten voor de aanleg van zonnevelden op landbouwgrond moet faciliteren totdat alle andere mogelijkheden voor opwekking van duurzame energie zijn benut, de opgewekte energie ook direct of indirect (met tussenopslag) gebruikt kan worden, en de mogelijkheid bestaat om de baten van de opwekking zoveel mogelijk lokaal te laten landen.

In de Energievisie Ommen is uitgegaan van de in het Nationaal Programma RES aangehouden percentages voor zon op dak: bedrijfsdaken 30% en daken van woningen 25%. Het bestuur van ANV De Ommer Marke vraagt zich af of het werkelijke percentage geschikte daken in de gemeente Ommen niet veel hoger is; temeer omdat zij signalen verneemt van agrariërs die graag zonnepanelen op hun dak zouden leggen, maar daartoe niet in staat zijn om financiële redenen of omdat er ter plekke gebrek aan ruimte op het elektriciteitsnet is. Dit laatste is op steeds meer plaatsen het geval.

Aangezien verzwaring van het elektriciteitsnet nog vele jaren kan duren, moet nu al ingezet worden op het spreiden van de piekbelasting door inzet van meerdere duurzame energiebronnen zoals zon op het dak, kleine windmolens en waterkracht turbines in de Vecht in combinatie met buffering en opslag van energie, bijvoorbeeld in zoutaccu's, en in de vorm van lokale waterstofgasproductie.

ANV De Ommer Marke ziet het als een taak van de gemeente om de implementatie van nieuwe opslagvormen van energie te faciliteren via voorlichting en regelgeving.

De mogelijkheden om duurzame energie op te wekken op het industrieterrein waar wel een goede aansluiting op het elektriciteitsnet is, blijven veelal onderbenut, omdat daken niet berekend zijn op het extra gewicht van standaard zonnepanelen.

De nieuwe generatie lichtgewicht zonnepanelen kan hier een uitkomst bieden en de gemeente kan deze onder de aandacht te brengen in gevallen waar de dakconstructie een beperking vormt.

Een ander probleem is dat de grootverbruikers van energie op dit moment nog zulke hoge kortingen op de energiebelasting genieten dat investeren in zonnepanelen op het dak voor hen nauwelijks rendeert. De OESO had zeer recent nog kritiek op de Nederlandse wijze waarop grootverbruikers worden ontzien in de klimaattransitie en pleit daarom voor het afbouwen van de uitzonderingsposities in de energie- en CO2-belasting in Nederland.

De gemeente Ommen kan het gebruik van industriële daken (en daken in het algemeen) voor zonnepanelen bevorderen door eisen aan de dakconstructie via de bouwverordening aan te scherpen. Met de nu in behandeling zijnde wet Besluit Bouwwerken Leefomgeving worden gemeenten in staat gesteld om vanaf 1 januari 2022 zonnepanelen op industriële daken te verplichten. ANV De Ommer Marke roept de gemeente Ommen op om toekomstige mogelijkheden die de nieuwe wetgeving zal bieden volledig te benutten.

Met de schaarse ruimte op het elektriciteitsnetwerk moeten minder bekende mogelijkheden om energie op te wekken zónder het net te belasten, zeker niet vergeten worden. Heatpipes bijvoorbeeld zijn zeer rendabel in de omzetting van zonne-energie in warmte en kunnen functioneren als warmtebron in woningen - ook als deze minder goed geïsoleerd zijn - en in bedrijfsmatige processen. De gemeente kan zich inzetten om meer bekendheid te geven aan de voordelen van heatpipes als duurzame warmtebron.

Tot slot vindt ANV De Ommer Marke het van belang dat alle lokaal opgewekte duurzame energie zoveel mogelijk hoogkwalitatief in de regio zelf benut wordt en het verdienmodel in de regio blijft. Dit komt zowel de lokale economie als het landelijke energienetwerk ten goede.

Wij hopen met deze reactie bij te dragen aan een verantwoorde energietransitie in de gemeente Ommen.

met vriendelijke groeten,

namens het bestuur van ANV De Ommer Marke

Bartinka Dorgelo

(secretaris)